

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, -1.-2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Dietari de l'eixida d'enguany a França i a altres nacions

Dia 24 de juliol.

Més branca a sa conjugació algueresa.

Som anat a dir missa a la Seu, i m'han admés de lo millor. Tot d'una els he parlat en italià; pero com he sentit que parlaven, capellans i escolans, en català, jo també hi he parlat, i els es vengut ben de nou; pero no hu han extranyat com els he dit que era de Mallorca i que a Mallorca parlam es català que mos dugueren es pobladors que el rei En Jaume I menà de diferents endrets de Catalunya. Dins la Seu hi havia molta de gent que oia missa i molts han combregat. Se veu que es capellans d'Alguer no perden ses manades p'és restoi i que menen es feels per allà ont el Papa vol. Beníssim!

A les nou han compareguts, no aquells minyons d'ahir, perque no els es estat possible, sino altres, tan trempats però i tan desxonidits com es d'ahir.

Se son posats a conjugar es verbs que jo els-e demanava, i se'n hi anaven com un cavall an es cós. ¡Vaja quins minyons més llevents i més destravats! I llavò molt composts, que no's distreien no's desmandaven gens, ni se ponyen ni's feien jutipiris. I jo escriu qui escriu, com un rabiós. Sobre tot devers les dotze els hem donat un altre *Piscolabis*, que els es caigut de lo millor, i se'n son anats a dinar. Demunt les tres se tornen entregar, i ¡hala a conjugar verbs i jo a escriure totes ses formes que me deien! Mos hi som pegats fins prop de les set. Hi ha hagut un altre *piscolabis*, i vos assegure que s'en xuclaven es morros aquells bigarnius, i se'n son anats llavò correns, saltant i botant, com si tenguessen argent viu dins el cós.

També som sortits amb En Palomba i es seu allotot a fer quatre passes per sa vorera de mar, p'és coster d'un serral que se'n anava a morir dins s'aigo fent cales i calons i morros i tenaces. Hem trescat una estona per aquell coster que era garriga baixa, i me semblava esser a Mallorca perque hi veia mates, uiastralls, estepes paumeres, porraces seques amb ses corresponents caramutxes o aubons. En lloc del mon havia trobada una semblança tan grossa de Mallorca com allò. De manera que si d'una altra banda d'enfora m'haguessen duit aquí aclucat i llavò m'haguessen desapat, jo m'hauria cregut esser a sa nostra *Roqueta*. ¡Vaja quina cosa!

Quina barbaridat!

Conversat amb un parei de senyors d'Alguer, he caigut a dir que era estat a veure a Roma s'Institut Bible que ha fundat el Papa actual aont ha aplegats ets homos de més talla de tot el mon en materia de Sagrada Escripura, un d'aquells senyors s'es demostrat molt sorprès de que el Papa actual cercàs homos de ciencia i de talent perque ha dit que era Lleó XIII que cercava ets homos així, sabuts i de molt de suc de cervell, i se'n servia per ses empreses religioses i grans coses que feia; pero que el Papa d'ara trobava que sa ciencia ni es talent no servia per sa Relligió ni per l'Esglesia, sino que servien més ets homos curt i que just procuraven sa pie-

dat i sa virtut i que anava molt millor que no sabessen gaire.

A mi m'ha fet un efecte tan dolent sentir aqueixes *barbaridats*, que he malavetjat amb bones paraules fer-li comprendre an aquell senyor que anava massa errat i massa lluny d'osques, que no era ver lo que ell deia que Pio X tengués tal concepte des talent ni de sa ciencia, que no's volgués servir d'ets homos de ciencia i de suc de cervell ni en fés gens de cas, i que en camvi s'estimás més, p'és Govern de l'Esglesia, ets homos curts de gambals, i que just concedís importancia a sa pietat i a sa devoció. Es sencillament una calumnia suposar que Lleó XIII just concedís importancia an es talent i a sa ciencia i que no'n concedís gens a sa virtut; com es una altra calumnia suposar que el Papa d'ara just concedesca importancia a sa vida de devoció i pietat i que no'n concedesca gens a sa ciencia i an es talent. No, no és ver que el Papa d'ara diga que p'és Govern de l'Esglesia serveixen més ets homos curts de gambals i poc instruits que no ets homos de talent i de gran cultura. Que el Papa d'ara no creu res d'això se veu per tot lo que ha fet des que és Papa; el Papa amb sos fets demostra que concedeix a sa ciencia i an es talent i sa virtut i santedat de vida es valor que devant Deu té cada cosa d'aquestes; el Papa actual s'esservit sempre i se serveix p'és Govern de l'Esglesia i per ses coses religioses de tots aquells homos que tenguen més bones condicions de virtut, ciencia, cultura i talent a fi de que desempenyin de sa manera més digna possible ses missions que les confia. Lo que ha fet i fa el Papa per fomentar ets estudis esglesiastics en totsjes rams i sapectes des sebre humà, demostra ben a les clares que el Papa, lluny d'esser cap inimic des talent, de sa ciencia i de sa cultura humana, n'és un protector resolt i ardit. Lo que vol el Papa d'ara, com ho han volgut sempre es Papes, que per capellans i no capellans, per tothom, sia lo de davant, lo suprem, *buscar lo primer de tot el Reine de Deu, sa propia santificació*, perque per això sobre tot som an aqueix mon.

A mi m'ha feta mala impressió lo que ha dit aquell senyor perque es sentit de lo que deia era que sa ciencia i es talent no servien per sa Relligió i per l'Esglesia així com Pio X trobava que ha d'esser sa Relligió i l'Esglesia; amb una paraula, era proclamar s'oposició entre sa ciencia i sa Relligió i que sa Relligió era inimiga de sa ciencia, que es lo que diuen tots es grans carronyes i toixeruts de simpiedat moderna, totes ses mopis i búgueres anticlericals.

Aquell bon senyor zera cap impio? cap anticlerical? No hu cree. Jo lo que me sospita que era eco d'ets elements *modernistes*, de certa gent tocada de s'heresia *modernista*, que per venjar-se del Papa d'ara que els ha condemnats tan a ferir com se mereixien, ara volen suposar que és que ells son sa ciencia i sa cultura i es talent; i que, si el Papa les ha condemnats, és perque es contrari des talent, de sa ciencia i de sa cultura, i que només vol caps-closos, beneits i babaluets dins l'Esglesia de Deu. Els heretges de tots es sigles han fet sempre lo meteix: han cregut i pretengut que ells eren es talent i sa ciencia de l'Esgle-

sia, i que, si el Papa les condemnava, era perque el Papa era un ignorant i no volia baix d'ell més que ignorants i beneits i torre-pipes.

Aquell bon senyor, com m'ha sentit, ha baixada bandera i no ha provat tan sols de defensar-se. Això es estada sa seua sort, perque s'en hauria duita una mala sondroiada. Bo estic jo per permetre que davant mi entaferri tals *barbaridats* contra el Papa i l'Esglesia.

¡Quina mala anima!

Un altre des senyors que eren a sa rollada, no sé com es estat que ha retret es cèlebre Murri, aquell capellà *descapellanat*, que vengué a Espanya ara fa tres anys i se passetjà per Madrid amb s'altre capellà *descapellanat* i aplegat *civilment* amb una partafé anticlerical. Aquest Murri és es cap des *modernistes* italians, que, com no's volgué desdir ni renegar des *modernisme*, el Papa l'excomunicà; i ell ho feu tan bé, que penjá ets hàbits, i acabá així com acaben tots es capellans *descapellanats* que's fan heretges, per aplegar-se amb qualque faluca, fent vida de porc. Idó ha dit aqueix altre senyor que s'esguerrat d'En Murri s'es aplegat amb una bruixa nort-americana molt rica, i que se passetja de bracet amb ella devers Bolonia amb tot es desenfreiment del mon. Vaja! En Murri ha fets tots es mèrits possibles per que ets anticlericals diguen que es un gran talent, un colós de ciencia i cultura. Lo que és ell, una mala ànima, un missatge d'En Barrufet amb tots es reguinyols i xirimindangues del mon.

Amb això s'és fet tart, i llest ja de totes ses feines més precises, per lo que pogués esser, me'n som anat a donar part a la nit. I fins demà demati, si Deu ho vol i Maria.

Dia 25 de jurol

Es Val-Deu a sa conjugació algueresa.

Han comparegut devers les nou aquells minyons de s'escola d'En Palomba, i amb quatre grapades hem fet es Val-Deu de sa conjugació algueresa. Mos faltaven una vintena de verbs a escloveiar, i aviat hem hagut fet. Som romás de lo més gojós i satisfet d'aqueix minyons; m'han servit bé de tot, com no m'haurien servit homos per aglapir prompte i llampanant totes ses formes verbals d'Alger. Ells m'havien demostrat un gros interès per sebre que n'havia de fer jo de totes aquelles coses que les feia dir. Les vaig dir que era per fer una gramática, un llibre de sa conjugació catalana de totes ses bandes del mon que parlen català; i ells me digueren, ja despuisahir, que les agradaria ferm veure aqueix llibre, i avui m'ho han repetit. Jo els he pres es nom i promés que, en publicar tal llibre, los n'enviaré un exemplar perhom. Bè'l s'han guanyat.

He fet dur suc des bo i dolcetes que també eren ben fines, i hi ha hagut un bon *piscolabis*, xuclant-se'n tots es morros i fent un cap ben viu. I ja li han hagut estret, preniut comiat lo més atents i galanxons.

El Bisbe d'Alguer.

Desitjava ferm poder-li rendir es meu homenatge de respecte i alta consideració. Ho he dit an En Palomba, i ja li hem hagut copat tots dos cap an el palau bisbal, i som estats tan sortats que el Bisbe mos ha rebuts

a l'acte. Es jovenet encara, venerable, amabilíssim, festós, simpàtic. M'ha fet contar des meu viatge i explicar s'objecte de sa meua venguda a Alguer. Com ha sentit que hi era vengut per estudiar sa conjugació algueresa i li he explicada sa gran *Obra des Diccionari i de sa Gramática* que fa tants d'anys que hi treüll i que ja tenim tants de centenars de milenars de cèdules replegades dins la *Calaixera*, se'n es alegrat molt i m'ho ha alabat ferm i m'ha encoratjat a seguir endevant i a no deixar-ho que no ho tenguem a bon port i llest a la vela. Jo, naturalment, li he dit que estava ben resolt a treballar-hi a les totes mentres Deu me do vida, fins a deixar-ho acabat.

El Papa entusiasta des seu dialecte venecià.

Una cosa m'ha contada el Bisbe, molt curiosa, del Papa Pio X. Li deia jo que estava admirat de que se conservassen tant es dialectes italians, això es, aqueixes castes d'italià especials que se parlen per tots es punts d'Italia; i m'ha dit el Bisbe que el Papa és es primer que ho fa de parlar es dialecte des seu poble nadiu, que es devora Venècia, sempre que s'hi presenta qualque nadiu de sa regió veneciana.

Que'n prenguen nota es nostros *filisteus* poc-cervells, que desprecien tant es seu llenguatge nadiu i se'n avergonyeixen de parlar-lo i diuen es grans toixeruts que ho haurien de privar de parlar mallorquí o català, i que tothom hauria de parlar en castellà.

I lo bo és que aqueix filisteus de Mallorca i de Catalunya se distingueixen per lo malament que parlen es castellà; en fan pica de porc, escarrinxen ses oreies d'ets intel·ligents i fan esmortir de rialles per lo brossenes i biduïns que resulten.

Com ja feia una bona estona que conversàvem, hem cregut amb En Palomba que era hora de buidar, i me som oferit en tot i per tot an el Sr. Bisbe, que ha duita tan envant sa seua amabilitat, que m'ha regalades dues medalles lo més precioses: una, com es call de sa má, des XVI Centenari de s'Edicte Constantinià i una altra més menuda de la *Mare de Deu de Vall-Verd*, que es un Santuari que hi ha no gaire lluny d'Alguer. Mos ha donada la seua Pastoral Bendició, i mos ne som anats a *ses cases*, lo més satisfets.

Coses extraordinàries que's conten del Papa.

Aquí he tornada sentir remor des molts de fets que's conten a Roma del Papa d'ara, fets que tenen tot s'aspecte de miracles. A Roma m'ho confirmaren dues persones respectabilíssimes. I se'n conten molts d'aqueix fets, això es, moltes de curacions obrades aplicant-se objectes que el Papa ha usats o comanant-se a ses seues oracions. A Roma me contaren d'una al·lota inglesa protestant, que estava molt malalta, i posá sa seua confiança amb el Papa perque havia sentit a dir que tants de malalts se curaven demanant a Deu que les curás per amor del Papa. ¿Que me'n direu? Ell sa curá i aviat aquella al·lota i son pare, protestant també, se'n va convèncer tan fort de que era el Papa qui l'havia curada, que se'n vengué a Italia i se presentá amb aquella fia

seua an el Papa a donar-li les gracies de tal curació, i deia per tot que era el Papa que li havia curada aquella fia.—I lo bo es que, si li parlen d'aquestes coses an el Papa, ell se'n riu, i diu que tot lo que hi pot haver es que Deu faça tals prodigis per honrar devant tot lo mon s'Autoritat Suprema de l'Esglesia.

Derrera menjada a Ca'n Palomba.

Se son fetes les dotze, mos som asseguts en taula, i hem dinat de molt bon gust. Estic esglaiat de lo molt que s'assembla sa classe d'aguiats d'Alguer amb sos de Mallorca. Sopes com ses que solem menjar ordinariament a Mallorca, no me'n han donades; pero ets altres aguiats eren justifet justifet es de Mallorca. En lloc mai del mon havia trobada tal consemblança d'aguiats, ni dins Barcelona, ni dins cap altre vila catalana des pla ni des Pirineus. Jo diria que a Alguer hauran conservat es meteix sistema d'aguiar que hi dugueren es catalans des sigle XIV que hi vengueren a poblar-ho, i que a Mallorca es pobladors catalans que hi crida el rei En Jaume I, dugueren es meteix sistema de cuinar, sistema que s'es conservat a Mallorca i a Alguer, mentres que s'es perdut a Catalunya p'és contacte amb altres pobles. Si no es així, no sé com puga esser aquesta cosa.

Despedida de Ca'n Palomba i d'Alguer.

Devers les dues i mitja ha haguda d'esser sa despedida. He donats milions de gracies an En Palomba i a sa seua dignissima senyora per lo bé que m'havien tractat, per sa seua finesa de voler-me tenir a ca-seua, i m'hi som oferit en tot i per tot.

En Palomba m'ha acompanyat a l'estació, i a les tres es partit es tren, donant-mos amb aquell amic estimadíssim el darrer *¡A-revure! amb Deu-siau!* sortit de lo més endins del cor; *¡A-revure! ¡amb-Deu-siau!* que he donat també amb tota la meua ànima a la ciutat d'Alguer, fent vots i demanant a Deu que hi conservi sempre viva i esponerosa sa nostra nobilissima, dolcissima i estimadissima llengo catalana, mentres el mon sia mon! Amèn!

I ja som estats partits cap a Sassari, i de Sassari cap a Chitivani i de Chitivani cap a Golfo d'Aranci, aont som arribats a les nou, i es vapor ja estava a punt de partir. Mos hi som aficats, i ha saupades àncores, i de d'allà cap a Civitavecchia!

Campen prim a Sardenya.

Dins es vapor trop un capellà jove-net, mos escometen, i m'ha dit que era Secretari de Cambra d'un des Bisbes de Sardenya, i que se'n anava a passar una temporadeta amb sa seua familia, que es del Piemont.

Parlant de sa diòcesi aont ell es Secretari de Cambra, m'ha dit que's tords hi volen tan baixos, no sols per la gent de lloba, sino per tothom en general, lo meteix que a tota la resta de Sardenya, per lo poc poblada que está i per lo meteix no la fan produir, i que tampoc no hi ha industria ni un sant remei. Basta dir que amb tot i esser Sardenya nou o deu vegades com Mallorca només hi ha cosa de si-centes mil ànimes, i Gagliari, sa ciutat més gran, no arriba ni de molt a sa nostra Ciutat de Mallorca a tenir molts d'habitants; només en té uns cinquanta mil, si arriben. Es sa banda més despoblada i més pobre d'Italia.

Conversa qui conversa amb aqueix Secretari de Cambra, ha començat a agarrotar-me sa sòn, i l'he hagut de deixar en banda per anar-me'n a dormir. Per lo meteix ¡bona nit tots ple-gats! Fins demà demati, si Deu ho vol i Maria!

Dia 26 de juliol

Cap a Siena.—Trescant la ciutat

Arribam a les sis i busques a Civitavecchia, i hi hem hagut d'estar fins a les deu per anar a Siena

que jo desitjava [visitar, per poc que fos.

I ¿que he fet jo? Per guanyar lemps, he berenat fort a fi porer passar fins a's vespre; i a les deu se'n vé es tren que jo esperava, i ¡cap a Siena manca gent! ¿Que me'n direu? Ell no hi som arribats an aqueixa bona de ciutat fins devers les tres des cap-vespre. Fins a les vuit he tengut de temps per veure-la.

Riena, que fins més ençà des sigle XV se va dir *Sena*, com ho indiquen es noms des sant i sa santa més famosos d'aqueixa ciutat, *Sta. Catalina de Sena* i *St. Bernadi de Sena*, es una ciutat antiquissima. Durant s'edat mitja fou rival de sa meteixa Florencia, i formà una *Senyoria* o *República* fins a mitjan sigle XVI; i hi floriren tants de pintors i artistes, especialment an es sigles XIII i XIV, que formaren s'*Escola Sieneses*, una de ses famoses d'Italia. Donaren una importancia fora mida an aqueixa ciutat sa santa i es sant que he anomenats. Es sant fou es predicador més apostòlic i més notable des sigle XV i de molts d'altres sigles, si treim St. Vicens Ferrer; i sa santa fone una de ses dones més extraordinaries que hi haja hagudes mai an el mon. Per aqu-st sant i aquesta santa son vengut jo principalment a Siena.

Siena avui conta uns vint i sis mil habitants, i está asseguda demunt tres serrals que s'apleguen i entrecuixen. Aqueixa ciutat es molt notable per ses seus magnifiques esglesies i p'és seus antics i sumptuosos palaus.

Amb so poc temps que jo tenia, a lo que som anat, a veure lo principal. M'esquitx tot d'una a l'esglesia de St. Francesc, molt gran, restaurada d'ha pocs anys: forma una nau sensa capelles, amb finestral a cada banda, sensa volta, amb so paladar de dos aigovessos, creuer sensa cúpula, d'abside plana amb un finestral grandios an es fondo i quatre capelles a cada braç de creuer. Tots, es finestral rumbetgen precioses vidrieres de color. Es conjunt d'aqueixa esglesia es imponent i majestuós.—Sa fatxada es de marbre blanc, i dalt va llin-da des portal major hi ha la Mare de Deu amb St. Francesc i St. Bernadi an es seus peus, i vols d'àngels.

Just devora aquixa esglesia hi ha s'*Oratori de St. Bernadi de Sena*; es lo que ell habitava quant era aquí: fa planta baixa i un pis. Tot esta pintat de sa vida del Bon Jesús i St. Bernadi i diferents sants de l'Orde Franciscana. Es una cosa devotissima.—Es cos des gran predicador franciscà no's guarda a Sena, sino a Aquila, aont va morir.

Surt d'aquí més que depressa cap a mig-jorn, i trob s'esglesieta de *Santa Maria di Provenzano*; hi guait per veure què es, i resulta grega-romana, sensa capelles, amb creuer i cúpula, amb un bon altar-major i altars a cada braç de creuer i a cada banda de nau, tot molt ben decorat amb pintures bones ferm.

Pass més envant, i top s'esglesieta de St. Vigili, barroca, d'una nau, de paladar pla, tot ben decorat i pintat.

Llavó m'atur a s'esglesia de St. Martí, barroca també, d'una nau, sensa capelles, amb creuer i cúpula aont hi ha pintada la Gloria. A cada banda de nau hi ha tres retaules atrecats a sa paret, i un d'ells presenta una magnifica pintura de Guido Reni, *la presentació del Minyonet Jesús* a una partida de sants.

Tot visitant aqueixes esglesies som passat per davant l'Universidat, per davant es grandios palau des Piccolomini, familia que doná a l'Esglesia un papa tan notable com Pio II.

Com me'n som temut, som estat a sa magnifica *Piazza del Campo*, que es es centre, es cor de Siena, aont se topen es tres serrals de la ciutat. Mira an aqueixa plaça el *Palazzo Pubblico* o

casa de la Ciutat, un sumptuos edifici ogival des sigle XIII amb una torre de 510 pams d'alt, com qui no diu res. Aquest palau está decorat per dedias esplendidissimament amb pintures al fresc i escultures des bon temps de s'*Escola Sieneses*, i es nobilissima sa *Capella des Consei*.

Devora aqueixa preciosa plaça s'alça *Palazzo del Magnifico*, d'estil des Renexament, i vos assegur que val uis per mirar també.

Seguint de d'allà se descuberta, som passat per davant es notables casals de la *Biblioteca Comunal* i s'*Academia de Belles Arts*, que guarda un Museu de devers set cents quadros, casi tots de pintors sienesos, cosa vos assegur molt de veure, que un hi queda amb un peu alt.

Sa Casa de Sta. Catalina.—St. Domingo

Al punt som estat a sa *Casa de Santa Catalina de Sena* que está a una devallada molt dreta. Dos ninets, per sa gola des deu o quinze cèntims que esperaven da mi, m'han mostrat es portal aont havia de tocar per porer visitar aquella casa veneranda. Don quinze cèntims a cada un d'aquells betzos, toc a sa porta, i me surt un freret llec molt etxerevit. Ia ha comprès per que hi anava: he donada s'almoína que pertocava, m'ha fet entrar, i s'es posat a mostrar-m'ho tot.

Sa *Casa de Sta. Catalina* se compòn de tres parts: es pis principal, sa planta baixa i s'*oratori* aont es Sant Crist davant el qual rebè Sta. Catalina s'impressió de ses cinc llagues del Bon Jesús com St. Francesc d'Assis. Es un St. Crist romànic o bizanti, una joia arqueològica d'alt preu i una viva recordança d'aquell prodigi inefable, d'aquella gracia estupenda que el Bon Jesús concedi en aquella santa incomparable. Es retaule aont está aquest St. Crist i tot s'*oratori* es d'estril barroc molt gentil, pompós i rioler. Tota la *Casa de Sta. Catalina* avui está convertida en oratori: es pis principal i sa planta baixa: tot ple de pintures de sa vida d'aquella santa extraordinaria. Allàont hi ha més recordances d'ella es a sa planta baixa perque sembla que es allà on ella estava ordinariament.

No hi ha que oblidar que ella no va esser mai monja tancada o de clausura; just era *Terciaria Secular* de la 3.ª Orde de St. Domingo; per això no estava a cap convent, sino a ca-seua, an aquesta meteixa casa.

Quina impressió que fa trobar-se un dins sa meteixa casa que habitá i aont se santificá tan inefablement aquell maravellosa, aquell prodigi d'amor a Deu i an el proïsme, ¡admiració i esglai des seu sigle i de tota la posteridat.

Com es temps me curtatjava massa per tot lo que m quedava a veure, he taiats caps a sa contemplançió d'aquell sagrat lloc, i me som espitxat a s'esglesia de St. Domingo, no gaire lluny d'allà, des sigle XIV: una nau espaciosissima, sensa capelles ni volta, amb un paladar de dos aigovessos; fa un creuer sensa cúpula amb tres capelles a cada braç i un altar a cada cap. S'abside es plana amb un grandios finestral an es fondo. Dins sa nau hi ha tres altars i retaules per banda atracats a sa paret, amb pintures bones ferm. A un trast de sa nau, a man dreta com entren, hi ha sa capella de Sta. Catalina de Sena, que es una verdadera meravella de decoració i de galania. Demunt s'altar i ben custat dins un preciós relliquiari se guarda es cap de sa gran santa, i li veuen sa cara, que conserva encara sa pell de lo millor, pero aplegamina-da, com se suposa. Es còs se conserva a Roma perque hi morí, i per que a Siena hi hagués qualque cosa d'ella, varen dur es cap, que se guarda aquí amb gros esment per sa gran devoció que hi ha aquí a Sta. Catalina.

Surt de St. Domingo i ja li he hagut estret cap a la Seu.

Es Baptisteri i la Seu

Volta qui volta carrers, a la fi me trob davant es Baptisteri, que está just baix de la Seu. Es ogival amb una bella fatxada sensa acabar, de tres portals en gradació. A dedins fa tres naus de dos trasts. Panys de paret i voltes son pintades al fresc, una cosa vertaderament superior. I ¿qué en direm de ses fonts de *Batisme*? Fa una gran taça de vuit caires, tota forrada de baixos relens de bronze, de sa vida de St. Juan Baptista, obra des sigle XV, de *Jacopo della Quercia* i de *Donatello*.

Vist es Baptisteri, prenc unes esca-lonades que hi ha su allà, i per amunt s'es diu! Com som estat dedalt, me trob dins una gran plaça, davant la Seu. La Seu ocupa es punt més alt de la ciutat, sobre-sortint sobiranament dalt tots ets altres edificis; es ogival a la l'italiana, això es, un ogival ple d'elements platerescs i grecs-romans. Sembla que aquí es pagans hi tenien un temple de Minerva. L'any 1229 començaren aqueixa Seu, i la feren amb un parei de tongades. Com la tengueren llesta, es sienesos l'any 1339 la trobaren petita, i resolen d'engrandirla, de modo i manera que la Seu véia només fos es creuer, i per lo meteix amorrar-li an es costat de llavant tres grandioses naus de cap, i les començaren tot d'una, pero dins vuit anys deixaren anar de fer un engrandiment tan gros, que si l'arriben a acabar, seria estada s'esglesia ogival d'Italia més garrida i més grandiosa de totes. Ara no es sa més grandiosa, pero sí sa més garrida de totes ses que hi he vistes d'aqueix estil. Forma tres naus de cinc trasts, creuer de quatre naus, de dos trasts sesforanes i de tres ses mitgeres, amb una cúpula de sis caires an es centre de ses dues primeres naus des creuer, i llavó vé es cap de sa creu de tres naus de quatre trasts, contant hi es dos de ses naus transversals, i s'abside de mig-redó. Totes aqueixes naus i trasts formen un conjunt imponent, pintoresc, meravellos i sumptuosissim, perque pilars, columnes, arcades, voltes, panys de paret, portals i re-branques, tot está decoradíssim, pero d'una decoració preciosissima, gentilissima, esplendidissima. Per dir a pedres menudes tota quanta cosa hi ha, s'hauria d'escriure un llibre. Basta dir que fins es trispol, de marbre blanc, es tot gravat de figures simbòliques enquadrades de brancatges i fuitages, tot polidíssim. Perque no's tudi aquest trispol trepitjant-lo, el tenen tapat de fusta, i només el destapen a redols en certes èpoques de l'any. Avui hi havia destapat casi tot es de baix de sa cúpula.

Moltes obres d'art hi ha d'allò superior dins aqueixa Seu: estatuas de *Miquel Angel*, de *Llorenç di Mariano* caporal d'ets escultors sienesos, de *Niccolo Pisano*, de *Donatello*, *Vecchieta* i *Bernini*, i pintures de *Pinturicchio*. Crida molt s'atenció es cadirat del chor, tot d'*intarsia* (fustes ambotides, mosaic se fusta), de sacerari de l'altar-major i sa gran trona de vuit caires, de marbre blanc, tota revestida de baixos-relleus amb magnifics anquadrements. Part demunt ses arcades de ses naus corre una faixa de rollos amb sos retrats de tots es Papes que hi ha haguts de St. Pere ençà.

An es braç dret des creuer, dins sa superba capella del voto hi ha ses estatuas des sis papes que hi ha haguts de Siena: Aleixandre, Pio III, II, Pio, III, Marcel II, Paul V, Aleixandra VII.

Aquesta Seu tira 89 metres de llarg, 24 d'ample entre ses tres naus, i es creuer en té 51.

I si endiumenjada está per dedins, també hi está ferm per defora, tota

